

המתקפה המחישה: איראן מסוכנת לעולם

19.04.2024 | שבת מאיר בן שבת | written by

ערב פסח תשפ"ד, ישראל ניצבת בפני שורה ארוכה של אתגרים ביטחוניים ומדיניים, שתוצאת ההתמודדות איתם בטווח המיידי תשפיע על מעמדה ותקבע כיצד תיראה מפת האימים מולה בטווח הארוך.

מורכבות ההתמודדות נובעת משילוב של חמישה מאפיינים: מספרם הרב של האימים והאתגרים, פיזורם הגיאוגרפי, זיקות הגומלין ביניהם, מחיר הטעות הגבוה של ההחלטות לגביהם, והקושי לתעדף אותם ולטפל בהם באופן מדורג בשל השפעות ממד הזמן ובהיעדר הסכמה על הקריטריונים לכך. לנוכח זאת נדרשים הדרג המדיני והצמרת הביטחונית להסתכל כל הזמן על התמונה הכוללת ועל כל זירה בפני עצמה, ולדייק את המדיניות תוך ניהוג עדין של המהלכים.

לראשונה בתולדותיה נאלצת ישראל לנהל מערכה כזו גם בצילם של 133 חטופים שמוחזקים בעזה ורבות מפונים מהצפון [1] מה שמוסיף למורכבות האתגרים. כדי לעמוד בהצלחה מולם ישראל זקוקה ללכידות הפנימית ולביטוי החוסן מצד הציבור, שאותם ראינו לאחר 7 באוקטובר, נוסף על יכולות בשדה הצבאי ובמגרש המדיני.

מפת היעדים שישראל צריכה להשיג בזירות השונות יכולה ללמד על גודל האתגר שבפניה:

איראן: מניעת התגרענותה הצבאית, שמוגדרת זה שנים כיעד מרכזי לביטחון הלאומי של ישראל, מקבלת משנה תוקף בעקבות התקפתה עלינו. כך גם המאבק בתוכנית הטילים של איראן, בתפוצת הנשק ממנה ובמודל הפעלת כוחות הפרוקסי על ידה.

כעת [2] כשכבר לא נדרש דמיון מפותח כדי להבין איך ייראה החיבור בין הטילאות האיראנית לבין נשק גרעיני, ומה היא תוכל לעשות בחסותו [3] על ישראל לנצל את שעת הכושר: לשאוף לכך שארה"ב תוביל את המערכה העולמית. זהו המסלול המועדף, אך ישראל לא תוכל להשליך את יתרה רק עליו.

סוריה: על ישראל להמשיך בפעולותיה לסיכול ההתבססות האיראנית בזירה זו, ולא לאפשר שינוי בכללי המשחק שהיא הכתיבה עד כה.

לבנון וחיזבאללה: נכון לקבוע תאריך יעד להחזרת תושבי היישובים בצפון לבתיהם, תוך הרחקה פיזית של כוחות רדואן אל מחוץ לטווח האיום, ועד אז [4] להמשיך באסטרטגיית ההגנה האקטיבית, לפגוע במפקדים וביכולות ולשמר את חופש הפעולה בזירה זו.

רצועת עזה: למעשה, ישראל צריכה להשיג את שלוש מטרות השיא שהגדירה למלחמה, שטרם הושגו: שחרור החטופים, מיטוט ממשל חמאס ופירוק יכולותיו הצבאיות. הגברה משמעותית של

הלחץ תשרת את שלושתן. מעבר לפעולה ברפית, שצריכה לכלול גם את אזור מעבר הגבול וציר פילדלפי, על ישראל לרסק את הוועדות והמנגנונים שבהם חמאס משתמש בתוך השטח, ולחסל באופן שיטתי את מנהיגי חמאס בחו"ל.

אשר לסוגיית "היום שאחרי" ☒ כל עוד חמאס יהיה גורם הכוח המרכזי ברצועה, כל ניסיון להעמיד גורם אחר במקומו, שלא בהסכמתו, צפוי להיכשל. מציאות זו תשתנה רק אם חמאס יובס, ובכך ראוי להתמקד בשלב זה.

יו"ש והרשות הפלשתינית: היעד הראשון של ישראל הוא מניעת פיגועים וריסוק תשתיות הטרור, מכל סוג ומכל גורם. נכון לשמר את הגישה ההתקפית שהפגינה מערכת הביטחון בגזרה זו לאחר 7 באוקטובר ולשפר את המוכנות לתרחישים שעלולים להתפתח בהשראת התקפות חמאס. בראייה ארוכת-טווח ראוי כי לקחי המציאות שהתפתחה בעזה יעמדו לנגד עינינו מול כל לחץ או פיתוי לשדרג את מעמד הרש"פ או להגביל את חופש הפעולה של ישראל בזירה זו.

ירדן: הממלכה ההאשמית הבינה את פוטנציאל האיום האיראני נגדה עוד לפני המתקפה מטהרן. האיום האפשרי מצד "ציר ההתנגדות" בגבול שבין ישראל לירדן מחייב את המערכות משני צידי להתאים לכך מענה, תוך מיצוי יתרונותיו של התיאום הביטחוני.

הזירה האזורית: ההצלחה של קואליציית המדינות בבלימת המתקפה האיראנית היא הזדמנות למסד ולהרחיב את השותפות. העובדה שהסכמי השלום ממשיכים לעמוד איתן למרות המלחמה, מבססת אופטימיות באשר ליכולת להרחיב ולהעמיק את השותפות.

סעודיה: כינון היחסים עימה ימשיך להיות יעד חשוב לישראל, אך ספק אם ניתן יהיה להשיגו בזמן שנותר עד לבחירות בארה"ב. נכון להמשיך במגעים לכך, אך לא לוותר בעבור זאת על הכרעת חמאס.

סודאן: התקרבותה לאיראן אמורה להדאיג את ישראל ☒ במיוחד לנוכח עברה בעת ששימשה תחנת מעבר להברחות נשק לרצועת עזה, בשירות איראן. ישראל וארה"ב יכולות לבלום מגמה זו גם כעת.

מעל כל אלה, בראש יעדי מדיניות החוץ של ישראל ימשיך לעמוד ביסוס היחסים עם ארה"ב וחזוקם. הנשיא ביידן הוכיח שוב את מחויבותו לביטחון ישראל, למרות המחלוקות והמתחים. מעבר להוקרה שהוא ראוי לה על כך, נכון לצמצם את המחלוקות לסוגיות המהותיות ולהנמיך את הפרופיל התקשורתי שלהן.

התפרסם בישראל היום, בתאריך 19.4.2024.